

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO.411.1.1.2023

Robert Bąkiewicz
Przedstawiciel
Stowarzyszenie Straż Narodowa
ul. Jastrzębia 2, 05-400 Otwock

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/511 – Przyznawanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego udzielanego przez Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego oraz realizacja zadań finansowanych lub współfinansowanych z Funduszu Patriotycznego.

Tekst zmieniony zgodnie z uchwałą Nr KPK-KPO.441.117.2024 Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 9 lipca 2024 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. 48224445661, kno@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie Straż Narodowa, ul. Jastrzębia 2, 05-400 Otwock
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Bąkiewicz, Przedstawiciel Stowarzyszenia Straż Narodowa, 21.02.2022 r. – obecnie; Bartosz Karamuz, Przedstawiciel Stowarzyszenia Straż Narodowa (do 24.09.2021 r. Stowarzyszenia Straż Niepodległości), 10.09.2020 – 21.02.2022 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez beneficjenta projektów finansowanych lub współfinansowanych ze środków udzielonych przez Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego ¹ .
Okres objęty kontrolą	Od dnia 17 lutego 2020 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych tj. 18 stycznia 2024 r., z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	Piotr Rebizant, Główny specjalista k.p. upoważnienie do kontroli nr KNO/41/2023 z 12.10.2023 r. Dariusz Urbański, Specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr KNO/42/2023 z 12.10.2023 r. Marcel Knyżewski, Specjalista k.p., Upoważnienie do kontroli nr KNO/46/2023 z 20.12.2023 r.

(akta kontroli str. 1-5)

---

¹ Dalej IDMN.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

W okresie objętym kontrolą Stowarzyszenie Straż Narodowa zrealizowało dwa zadania dofinansowane ze środków Funduszu Patriotycznego na podstawie umów zawartych z Instytutem Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego⁴ w dniach 6 lipca 2021 r. (umowa nr 50) oraz 12 lipca 2022 r. (umowa nr 47). Realizacja tych zadań przebiegała zgodnie z terminami wskazanymi w umowach z Instytutem oraz aneksach do tych umów. Nie stwierdzono ponoszenia z przekazanych środków wydatków niezwiązanych z zadaniami wskazanymi w umowach. Beneficjent prowadził wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową oraz ewidencję księgową w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych dokonywanych z udziałem środków pozyskanych od IDMN. W latach 2022 – 2023 w siedzibie Stowarzyszenia w Otwocku zapewniono pobyt 58 uchodźcom z Ukrainy.

Realizując umowę nr 50 Stowarzyszenie zakupiło radiostacje ICOM IC-7100 (2 szt.) za kwotę 8 tys. zł pomimo tego, że nie posiadało stosownego pozwolenia na ich użytkowanie. Wydatek na zakup tych urządzeń, mimo iż został przewidziany we wniosku, był niezgodny z § 7 ust. 1. lit. b) Regulaminu udzielania dofinansowania przez IDMN⁵, zgodnie z którym wydatki związane z realizacją zadania muszą być racjonalne, celowe i efektywne. W konsekwencji wydatkowanie przez Stowarzyszenie kwoty 8 tys. zł na zakup ww. sprzętu było działaniem niegospodarnym. Podobnie NIK ocenia zakup czterech dronów wraz z dodatkowym wyposażeniem na łączną kwotę 64,6 tys. zł w wykonaniu umowy nr 47. Przeprowadzona kontrola wykazała, że Stowarzyszenie nie posiadało stosownego pozwolenia na używanie tego sprzętu zgodnie z przeznaczeniem deklarowanym we wniosku o dofinansowanie ani operatorów z uprawnieniami wymaganymi do jego obsługi. Dlatego wydatek na zakup czterech dronów, mimo iż został przewidziany we wniosku, był niezgodny z § 7 ust. 1. lit. b) Regulaminu udzielania dofinansowania przez IDMN, zgodnie z którym wydatki związane z realizacją zadania muszą być racjonalne, celowe i efektywne.

Dodatkowo NIK zwraca uwagę, że część sprzętu i środków trwałych o łącznej wartości 234,2 tys. zł zakupionych przez Stowarzyszenie ze środków otrzymanych w ramach umów nr 47 i 50 nie znajdowała się na terenie nieruchomości, co – zdaniem NIK – stwarza ryzyko braku kontroli nad wykorzystywaniem sprzętu zakupionego ze środków publicznych.

Ponadto stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- 1) dokonaniu z opóźnieniem (33 dni) zwrotu niewykorzystanych środków w kwocie 1 609,59 zł, co stanowiło naruszenie § 12 ust. 3 umowy nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r. o dofinansowanie zawartej pomiędzy IDMN a Stowarzyszeniem oraz §14 ust.1 lit. f Regulaminu Programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Fundusz Patriotyczny – Edycja 2022 Wolność po Polsku;
- 2) zwiększeniu wydatków na zadanie „wykonanie utwardzenia drogi wewnętrznej wjazdowej” z 36 tys. na 102,5 tys. zł, realizowane na podstawie umowy nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r., przed uzyskaniem zgody Dyrektora IDMN i dokonaniem zmian w preliminarzu do tej umowy.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Zwany dalej: IDMN lub Instytut.

⁵ Regulamin Programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Fundusz Patriotyczny – Edycja 2021 Wolność po Polsku. Regulamin Programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Fundusz Patriotyczny – Edycja 2022 Wolność po Polsku.

NIK zwraca również uwagę, że w umowie nr 50 z 6 lipca 2021 r., w wyniku której Stowarzyszenie Straż Narodowa zakupiła nieruchomość w Otwocku nie zawarto zapisu o niezbywaniu środków trwałych przez okres 5 lat od dnia nabycia, na które wskazywał § 13 pkt 2 lit. h) Regulaminu Programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Fundusz Patriotyczny – Edycja 2021 Wolność po Polsku.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja przez beneficjenta projektów finansowanych lub współfinansowanych ze środków udzielonych przez Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego.

Opis stanu faktycznego

Stowarzyszenie Straż Narodowa zostało założone w dniu 10 września 2020 r. w Warszawie pod nazwą Stowarzyszenie Straż Niepodległości. W dniu 2 października 2020 r. Stowarzyszenie zostało wpisane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez Starostwo Powiatu Warszawskiego Zachodniego pod pozycją 51. Zmiana nazwy Stowarzyszenia na Stowarzyszenie Straż Narodowa miało miejsce w listopadzie 2020 r. W dniu 21 lutego 2022 r. doszło do zmiany na stanowisku Przedstawiciela Stowarzyszenia. Nowym Przedstawicielem Stowarzyszenia Straż Narodowa został pan Robert Bąkiewicz. W tym samym roku Stowarzyszenie zmieniło adres siedziby na Jastrzębia 2 w Otwocku i w dniu 18 maja 2022 r. zostało wpisane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych Powiatu Otwockiego. W dniu zakończenia czynności kontrolnych Stowarzyszenie liczyło czterech członków: Robert Bąkiewicz, Przemysław Czyżewski, Paweł Kryszczak, Janusz Jankowski.

(akta kontroli str. 19-64, 153-161)

W badanym okresie Stowarzyszenie złożyło do IDMN cztery wnioski o dofinansowanie zadań⁶ (dwa wnioski w ramach Priorytetu I oraz dwa wnioski w ramach Priorytetu II). Instytut uwzględnił dwa wnioski o dofinansowanie w ramach Priorytetu II⁷ i podpisał dwie umowy ze Stowarzyszeniem – umowę nr 50 z dnia 6 lipca 2021 r. oraz umowę nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r. Umowa nr 50 została podpisana w ramach naboru edycji 2021 – „Wolność po Polsku” i dotyczyła dofinansowania zadania pt. „Bezpieczeństwo i profesjonalizm w trakcie organizacji i przebiegu wydarzeń patriotycznych i religijnych – warunkiem koniecznym w utrwalaniu tożsamości kulturowej”. Stowarzyszenie otrzymało kwotę 1 700 tys. zł, przy deklarowanym wkładzie własnym w wysokości 191 tys. zł⁸. Termin wykonania zadania wyznaczono na dzień 30 grudnia 2021 r. Przyznane środki zostały przede wszystkim przeznaczone na dofinansowanie zakupu nieruchomości położonej w Otwocku, przy ul. Jastrzębiej 2, którą Stowarzyszenie zaadaptowało na swoją siedzibę. Łączny koszt zakupu nowej siedziby Stowarzyszenia wyniósł 1 800 tys. zł⁹.

⁶ Zadanie: „Bezpieczeństwo i profesjonalizm w trakcie organizacji i przebiegu wydarzeń patriotycznych i religijnych – warunkiem koniecznym w utrwalaniu tożsamości kulturowej”, zadanie: „Święci w dziejach Narodu Polskiego – historia nieznaną”, zadanie: „Szlakiem Żołnierzy NSZ – wczoraj i dzisiaj” oraz zadanie: „Modernizacja ośrodka i wsparcie dla uchodźców”.

⁷ Uwzględnione wnioski w ramach Priorytetu II na zadania: „Bezpieczeństwo i profesjonalizm w trakcie organizacji i przebiegu wydarzeń patriotycznych i religijnych – warunkiem koniecznym w utrwalaniu tożsamości kulturowej, „Modernizacja ośrodka i wsparcie dla uchodźców”.

⁸ Ostateczne rozliczenie zadania opiewało na kwotę 2 040 tys. zł, z czego wkład własny poniesiony przez beneficjenta wyniósł 340 tys. zł.

⁹ Koszt zakupu nieruchomości stanowił 89% całej kwoty dofinansowania z IDMN. Pozostała część, tj. kwota 290 tys. zł została pokryta ze środków własnych Stowarzyszenia (wkład własny).

Ponadto w ramach przedmiotowego dofinansowania Stowarzyszenie zakupiło m.in. dwa samochody: Volkswagen Amarok 2010 i Citroen Jumper¹⁰. Przyznane dofinansowanie zostało wydatkowane w całości.

Natomiast w ramach naboru edycji 2022 – „Wolność po Polsku” zawarto umowę nr 47, dofinansowując zadanie pt. „Modernizacja ośrodka i wsparcie dla uchodźców”. W tym wypadku Stowarzyszenie otrzymało kwotę 450 tys. zł, z czego wykorzystało kwotę 448,3 tys. zł¹¹. Termin realizacji zadania wyznaczono na 15 listopada 2022 r.¹² Przyznane środki zostały przeznaczone na doposażenie zakupionej nieruchomości w Otwocku, w tym zagospodarowanie terenu i wyposażenie kuchni¹³. W ramach dofinansowanego zadania Stowarzyszenie kupiło również dwa drony poszukiwawcze, w tym jeden z funkcją termowizji za kwotę 39,6 tys. zł oraz dwa drony szkoleniowe¹⁴. Wydatkując powyższe środki Stowarzyszenie zakupiło sprzęt na cele studia TV o wartości 35,5 tys. zł.

W przypadku obu projektów beneficjent posiadał w znacznej mierze potencjał do zrealizowania zgodnie z zadeklarowanym we wnioskach. Dla projektu z 2021 r. Stowarzyszenie Straż Narodowa dysponowało siedzibą¹⁵, środkami finansowymi w wysokości 191 110 zł¹⁶, zespołem ludzi oraz podpisaną umową o świadczenie usług księgowych z biurem rachunkowym¹⁷. W przypadku realizacji części zadania tj. obsługi radiostacji oraz obsługi i szkoleń z zakresu użycia dronów Stowarzyszenie nie posiadało wystarczającego potencjału do jego efektywnego wykonania z powodu braku odpowiednich pozwoleń i licencji, co zostało szerzej opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 10-18, 153-161, 331-495)

Stowarzyszenie deklarowało posiadanie wkładu własnego przy ubieganiu się o dofinansowanie kwoty 1 700 tys. zł na zakup m.in. nieruchomości w Otwocku. Obowiązek zadeklarowania wkładu wynikał z regulaminu programu IDMN Fundusz Patriotyczny – Edycja 2021 Wolność Po Polsku. Wkład własny został zadeklarowany na kwotę 191 tys. zł i nie przekraczał 10% wszystkich kosztów zadania, co było zgodne z ww. regulaminem. Przedstawiciel Stowarzyszenia oświadczył, że środki zadeklarowane jako wkład własny pochodziły ze źródeł zgodnych z funkcjonowaniem stowarzyszeń, w tym z darowizn. Dyrektor IDMN nie zwalniał Stowarzyszenia z obowiązku zadeklarowania wkładu własnego. Natomiast w ramach dofinansowania zadania na kwotę 450 tys. zł Stowarzyszenie, nie mając takiego obowiązku, nie zadeklarowało wkładu własnego, a całe zadanie zostało sfinansowane ze środków pochodzących z Funduszu Patriotycznego.

(akta kontroli str. 10-18, 153-161)

Stowarzyszenie podjęło działania organizacyjne mające zapewnić realizację dofinansowanych zadań zgodnie z umowami nr 50 z dnia 6 lipca 2021 r. i 47 z dnia 12 lipca 2022 r. Głównie podjęło działania w celu poszukiwania nieruchomości na nową siedzibę. Jak wskazał Przedstawiciel Stowarzyszenia pan Robert Bąkiewicz, to on był osobą odpowiedzialną za poszukiwanie nieruchomości. Wyjaśnił również, że „poszukiwania polegały na sprawdzaniu ofert w Internecie, rozmowach telefonicznych

¹⁰ Volkswagen Amarok za kwotę 63 tys. zł, Citroen Jumper za kwotę 60 tys. zł.

¹¹ Kwota 1 609,59 zł tytułem niewykorzystanych środków dofinansowania została zwrócona 12.01.2023 r.

¹² Został on wydłużony aneksem, o czym w dalszej części wystąpienia.

¹³ Łączny koszt zagospodarowania terenu, tj. utwardzenia dróg i chodników oraz prac związanych z montażem i zakupem mebli kuchennych wyniósł 201 tys. zł i stanowił 45% wszystkich kosztów poniesionych w związku z dofinansowywanym zadaniem.

¹⁴ Łączny koszt zakupionych dronów wyniósł 64,4 tys. zł, co stanowiło 14,3% wszystkich wydatków na realizację zadania.

¹⁵ Siedziba Stowarzyszenia została zarejestrowana pod adresem ul. Nizinna 23, 05-580 Oltarzew

¹⁶ Środki własne wnioskodawcy – 89 110 zł., Inne źródła - 102 000 zł.

¹⁷ Biuro Rachunkowe NUMERIS Agnieszka Karp. Umowa zawarta 04 stycznia 2021 r. na czas nieokreślony.

z właścicielami (wywiady telefoniczne) oraz wizje lokalne nieruchomości. Koszty nieruchomości oscylowały od kwoty 1 500 tys. zł w górę”. Stowarzyszenie nie prowadziło dokumentacji związanej z rozeznaniem na rynku nieruchomości. Wskazywało, iż korzystało z porad prawnych w tym zakresie, jednak – jak wyjaśniono – nie były one sporządzane w formie pisemnej.

(akta kontroli str. 14-18, 153-161)

W trakcie realizacji umowy Stowarzyszenie, za zgodą Dyrektora IDMN, dokonywało zmian w preliminarzach wydatków do zawartych umów.

Dla umowy nr 50 z dnia 6 lipca 2021 r. dokonano zmian w preliminarzu na wniosek z dnia 12 listopada 2021 r., w wyniku czego w dniu 15 listopada 2021 r. zawarto aneks, w którym zmieniono wysokość kwot w trzech pozycjach, co nie miało wpływu na wysokość ostatecznej kwoty.

Dla umowy nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r. dokonano zmian w preliminarzu wydatków na wniosek z dnia 10 listopada 2022 r., pięć dni przed terminem wykonania zadania, w wyniku czego w dniu 29 listopada 2022 r. zawarto aneks nr 2. W zmienionym preliminarzu usunięto pozycje "instalacja obiektu w pompę ciepła", „Instalacja systemu oczyszczania ścieków” oraz „zakup mobilnego zaplecza gastronomicznego” a dodano pozycję "zakup sprzętu do studia TV i robienia relacji w plenerze". Przy czym we wniosku nie sprecyzowano o zmianę jakiej dokładnie pozycji wnioskuje Stowarzyszenie zwracając się ogólnie o „możliwość dokonania zmian w preliminarzu”. Przedstawiciel Stowarzyszenia, pan Robert Bąkiewicz – podczas przesłuchania w dniu 12 stycznia 2024 r. – nie wskazał przyczyn zmian w preliminarzach, powołując się na brak pamięci. Przy czym, w odniesieniu do preliminarza zadania dotyczącego modernizacji ośrodka i wsparcia dla uchodźców dodał, że „zwiększenie kwot nastąpiło w związku ze zmianą cen na rynku”.

(akta kontroli str. 153-161, 516-659)

Stowarzyszenie posiadało zawartą umowę na obsługę księgową z firmą zewnętrzną, która zajmowała się rozliczaniem dofinansowania w ramach zadań zleconych przez IDMN. Współpraca z firmą księgową rozpoczęła się przed otrzymaniem dofinansowań z Funduszu Patriotycznego i miała charakter ciągły¹⁸. Ze środków otrzymanych z IDMN nie zostały pokryte żadne koszty administracyjne ani koszty obsługi prawno-księgowej.

(akta kontroli str. 153-161, 668-688)

Stowarzyszenie prowadziło wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową oraz ewidencję księgową dla dofinansowania i wydatków dokonywanych z udziałem środków z FP w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. W ewidencji księgowej, na kontach analitycznych utworzonych w związku z otrzymanymi z IDMN dofinansowaniami, zostały zaksięgowane wszystkie środki trwale nabyte za otrzymane z Funduszu Patriotycznego dofinansowania. Ewidencja była prowadzona przez zewnętrzne biuro rachunkowe w ramach zawartej umowy o świadczenie usług.

(akta kontroli str. 153-161, 235-241, 668-688)

W badanym okresie nie stwierdzono, aby wykonanie zadań pt. „Bezpieczeństwo i profesjonalizm w trakcie organizacji i przebiegu wydarzeń patriotycznych i religijnych – warunkiem koniecznym w utrwalaniu tożsamości kulturowej” oraz „Modernizacja

¹⁸ Umowę o świadczenie usług księgowych zawarto w dniu 4 stycznia 2021 r. jeszcze z poprzednikiem prawnym Stowarzyszenia Straż Narodowa – Stowarzyszeniem Straż Niepodległości.

ośrodka i wsparcie dla uchodźców” zostały powierzone przez Stowarzyszenie Straż Narodowa innym podmiotom.

(akta kontroli str. 14-18, 153-161)

W badanym okresie Stowarzyszenie Straż Narodowa realizując zadania, na które otrzymało dofinansowanie z IDMN dokonało 22 wydatków dla umowy nr 50 z dnia 6 lipca 2021 r. na kwotę 2 039 723,25 zł oraz 33 wydatków dla umowy nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r. na kwotę 448 391,21 zł. Realizując umowę nr 50 z dnia 6 lipca 2021 r. Stowarzyszenie wydatkowało przyznane środki przede wszystkim na zakup nieruchomości w Otwocku (1 800 tys. zł), zakup dwóch samochodów (122, 6 tys. zł), radiotelefonów i radiostacji (29,6 tys. zł), namiotu (12,5 tys. zł), agregatu prądotwórczego (5,4 tys. zł), odzieży dla wolontariuszy (16,6 tys. zł) oraz sprzętu do szkolenia ratowniczego (19,4 tys. zł).

Realizując umowę nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r. Stowarzyszenie wydatkowało przyznane środki przede wszystkim na zakup i montaż mebli kuchennych (98 tys. zł), wykonanie drogi dojazdowej z kostki brukowej (102,5 tys. zł), montaż monitoringu i oświetlenia (68,8 tys. zł), postawienie wiaty zewnętrznej (67,1 tys. zł), instalację nowej bramy (15 tys. zł), zakup wyposażenia studia telewizyjnego (34,1 tys. zł) oraz zakup dronów z oprzyrządowaniem, w tym z termowizją i systemem zrzutowym (64,5 tys. zł).

Kwestia wydatków na zakup radiostacji, dronów wraz z dodatkowym wyposażeniem oraz sprzętu do szkolenia z zakresu pierwszej pomocy została szerzej opisana w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 153-161, 331-495, 660-667)

Stowarzyszenie, zgodnie z oświadczeniem Przedstawiciela, pan Roberta Bąkiewicza nie osiągnęło przychodów przy realizacji dofinansowanych zadań. Stowarzyszenie użyczało swojej siedziby innym organizacjom o podobnym profilu działalności, w tym: Stowarzyszeniu Marsz Niepodległości, Stowarzyszeniu Roty Marszu Niepodległości, Stowarzyszeniu Młodzież Wszechpolska i Fundacji Advocata Nostra. Użyczenie miało charakter nieodpłatny. W toku kontroli potwierdzono, że z nieruchomości korzystali członkowie Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej oraz Stowarzyszenia Marsz Niepodległości. Od innych organizacji albo nie otrzymano potwierdzenia, lub też jak w przypadku stowarzyszenia Młodzież Wszechpolska zaprzeczono, aby korzystało ono z nieruchomości w Otwocku należącej do Stowarzyszenia Straż Narodowa.

Ponadto na terenie siedziby Stowarzyszenia znajduje się stajnia z końmi zarządzana przez stajennego. Przedstawiciel nie udzielił pisemnie ani ustnie podczas przesłuchania odpowiedzi na pytanie dotyczące umowy, na podstawie której funkcjonuje stajnia oraz skąd pochodzą środki finansowe na jej utrzymanie, argumentując, że nie chce się narażać na odpowiedzialność z powodu braku obecności swojego pełnomocnika.

(akta kontroli str. 153-161, 235-241, 505-515)

Stowarzyszenie w ramach realizacji obowiązków informacyjnych zamieściło na bramie wjazdowej nieruchomości znajdującej się w Otwocku logotyp oraz odpowiednią informację o dofinansowaniu.

(akta kontroli str. 162-218)

Stowarzyszenie, realizując zadania dofinansowanych przez IDMN, nie było wzywane przez IDMN do udzielania informacji o stanie realizacji zadań. Kierownik jednostki kontrolowanej nie dostarczył korespondencji dotyczącej badanych projektów

prowadzonej pomiędzy Stowarzyszeniem a Instytutem. Stowarzyszenie także nie było kontrolowane przez IDMN ani podczas wykonywania zadania, w ramach którego otrzymało dofinansowanie w wysokości 1 700 tys. zł, ani przy realizacji zadania dofinansowanego kwotą 450 tys. zł.

(akta kontroli str. 237-241)

Na terenie nieruchomości, poza zakupionymi budynkami (mieszkalnym i gospodarczym), znajdował się następujący sprzęt i środki trwałe: system monitoringu, wiaty zewnętrzne, oświetlenie zewnętrzne, namiot typu wojskowego, samochód Volkswagen Amarok 2010, agregat prądotwórczy EU221 oraz urządzenia kuchenne, co ustalono w ramach oględzin w dniu 9 stycznia 2024 r. Ponadto w wyniku powyższych oględzin stwierdzono, że na terenie nieruchomości nie było następującego sprzętu i środków trwałych zakupionych w ramach umowy nr 50 i nr 47:

1. Osprzęt do dronu - DJI MAVIC 2 FLY MORE KIT ENTERPRISE, Dron DJI MAVIC 2 ENTERPREISE ADVANCED, Akumulator - XAG 100 VOLT AGM12V 100Ah, Dron DJI FPV Goggles V2, dron poszukiwawczy - DJI Mavic 3 FLY MORE Combo, Dron szkoleniowy - DJI Air 2S Fly More Combo, Mały dron szkoleniowy - DJI Mini 2 FLY More Combo (FU), Radiotelefon Any Tone AT-D878UV DMR BT GPS 3100mAh - 15 szt., Radiotelefon Any Tone AT-D578UV PRO GPS BT - 3 szt., Radiostacje ICOM IC-7100 - 2 szt., Kamery nasobne - DMT 16 PRO 128 GB 25 szt., Fantom Ćwiczebny RKO, Fantomy ćwiczebne bez wskaźników - 2 szt., Zestaw PSP R1 - 2 zestawy (o łącznej wartości 135,3 tys. zł)
2. wyposażenie studia TV: stacja robocza vmix standard hd, EW 112-P G4 – zestaw bezprzewodowy, Akurat Panel LED D8A reporter kit, Akurat Panel LED D8 Studio kit DMX (o łącznej wartości 35,5 tys. zł)
3. cztery plecaki medyczne KNAPIK cordura oliv (o łącznej wartości 2 tys. zł)
4. samochód bus dla 9 osób Citroen Jumper wraz zamontowanym wzmacniaczem z odtwarzaczem i głośnikami tubowymi (o łącznej wartości 61,4 tys. zł)

Powyższy sprzęt i środki trwałe, zgodnie z oświadczeniem Przedstawiciela Stowarzyszenia, pana Roberta Bąkiewicza, co zostało odnotowanym w protokole oględzin z dnia 9 stycznia 2024 r. mają znajdować się w posiadaniu członków Stowarzyszenia oraz wolontariuszy:

- sprzęt wskazany w pkt 1. w posiadaniu pana Przemysława Czyżewskiego, członka Stowarzyszenia;
- sprzęt wskazany w pkt 2. w posiadaniu pana Roberta Bąkiewicza w Pruszkowie;
- sprzęt wskazany w pkt 3. w posiadaniu wolontariuszy;
- a samochód Citroen Jumper wskazany w punkcie 4. w serwisie samochodowym – „u mechanika w Grodzisku Mazowieckim”.

Przedstawiciel Stowarzyszenia przekazał w dniach 11, 12 i 17 stycznia 2024 r. dokumentację fotograficzną (zdjęcia) dotyczącą sprzętu i środków trwałych, których nie było na terenie nieruchomości w trakcie oględzin w dniu 9 stycznia 2024 r. Zdjęcia te zostały załączone do protokołu oględzin. Przedstawiciel Stowarzyszenia, pan Robert Bąkiewicz odmówił podpisania protokołu oględzin.

Umowa na dofinansowanie zadania: „Modernizacja ośrodka i wsparcie dla uchodźców” na kwotę 450 tys. zł w § 13 pkt 5 zobowiązywała beneficjenta do

niezbywania związanych z realizacją zadania rzeczy zakupionych na swoją rzecz ze środków finansowych przekazanych przez IDMN przez okres 5 lat od dnia dokonania ich zakupu. Identyczne zobowiązanie zamieszczono w umowie na dofinansowanie zadania: „Bezpieczeństwo i profesjonalizm w trakcie organizacji i przebiegu wydarzeń patriotycznych i religijnych – warunkiem koniecznym w utrwalaniu tożsamości kulturowej”, w ramach której Stowarzyszenie kupiło nieruchomości za kwotę 1 800 tys. zł., pomimo występowania takiego zapisu w § 13 pkt 2 lit. h Regulaminu Programu.

Zgodnie z oświadczeniem pana Roberta Bąkiewicza, Przedstawiciela Stowarzyszenia, nie dokonywano zbycia sprzętu i środków trwałych zakupionych ze środków otrzymanych w ramach umów zawartych z IDMN.

(akta kontroli str. 162-218, 237-241 516-578, 599-659)

Stowarzyszenie Straż Narodowa nie zrealizowało zadań, na które otrzymała dofinansowanie z IDMN w pierwotnych terminach określonych w umowach. W przypadku obydwu zadań terminy były zmieniane na wniosek Stowarzyszenia. Przy czym termin wykonania zadania wynikający z umowy nr 50 z 6 lipca 2021 r., w wyniku podpisania aneksu w dniu 15 listopada 2021 r., został przesunięty z 30 listopada 2021 r. na 15 grudnia 2021 r. Jako powód beneficjent wskazał opóźnienie w kompletowaniu dokumentów ze strony sprzedającego nieruchomości. Termin w umowie nr 47 z 12 lipca 2022 r. ustalony na 15 listopada 2022 r. został wydłużony do 30 listopada 2022 r. na podstawie aneksu z 9 listopada 2022 r. (wniosek o zmianę terminu został wysłany 28 października 2022 r.). Szerzej w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 516-659)

Stowarzyszenie we wniosku nr 714 o dofinansowanie w kwocie 1 700 tys. zł w ramach Funduszu Patriotycznego – edycja 2020-2021 *Wolność po Polsku* wskazało swoje cele i założenia, m.in.: zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom zgromadzeń publicznych, przeciwstawianie się fali agresji wobec katolików, a także ochrona miejsc pamięci narodowej, obiektów kultu religijnego oraz pomników przed aktami wandalizmu. Wskazywano na potrzebę zakupu miejsca, w którym wolontariusze będą się szkolić i przygotowywać do akcji zabezpieczania wydarzeń o charakterze patriotycznym i religijnym. W wyniku otrzymanego dofinansowania Stowarzyszenie zakupiło nieruchomości w Otwocku, dwa samochody, sprzęt łączności, sprzęt do szkolenia i udzielania pierwszej pomocy.

Ubiegając się o dofinansowanie w kwocie 450 tys. zł w 2022 r., Stowarzyszenie wskazało na konieczność doposażenia i modernizacji nieruchomości, a także chęć poszerzenia działalności pomocy Stowarzyszenia o działania poszukiwawcze oraz zabezpieczanie terenu. Ze względu na chęć wykorzystywania Internetu do kontaktu ze swoimi odbiorcami, Stowarzyszenie wskazało także na potrzebę zakupu studia TV.

W wyniku otrzymanego dofinansowania Stowarzyszenie zmodernizowało i doposażyło nieruchomości w Otwocku, zakupiło drony oraz sprzęt do studia TV.

(akta kontroli str. 242-314)

Pan Robert Bąkiewicz, Przedstawiciel Stowarzyszenia w toku składanych wyjaśnień (pismo z dnia 27 listopada 2023 r.) wskazywał, iż w zakupiona siedziba służy celom, w których została nabyta, a które zostały określone we wniosku o dofinansowanie.

Pan Robert Bąkiewicz przekazał informację, że Stowarzyszenie użyczało pomieszczeń nieodpłatnie osobom trzecim, w tym: Uchodźcom wojennym i innym osobom potrzebującym, Stowarzyszeniu Marsz Niepodległości, Stowarzyszeniu Roty Marszu Niepodległości, ZHR, Zuchom ZHR, Fundacji Advocata Nostra, grupom

survivalowym, Straży Marszu Niepodległości oraz Stowarzyszeniu Młodzież Wszechpolska. NIK potwierdziła, że z nieruchomości korzystał Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej – pięć razy, członkowie Stowarzyszenia Marsz Niepodległości – co najmniej jeden raz. Od innych organizacji albo nie otrzymano potwierdzenia, lub też jak Młodzież Wszechpolska zaprzeczyło, aby korzystało z nieruchomości Stowarzyszenia Straż Narodowa. Natomiast zgodnie z potwierdzeniem prezydenta miasta Otwock w okresie od 10 marca 2022 do listopada 2023 r. w siedzibie Stowarzyszenia Straż Narodowa w Otwocku, przy ul. Jastrzębiej 2 zostało zakwaterowanych 58 obywateli Ukrainy w związku z pomocą humanitarną.

W Stowarzyszeniu nie prowadzono rejestru wolontariuszy, którzy współpracowali ze Stowarzyszeniem. Podczas przesłuchania w charakterze świadka w dniu 12 stycznia 2024 r., Przedstawiciel Stowarzyszenia odmówił udzielenia odpowiedzi na pytanie dotyczące współpracy z wolontariuszami, użyczenia pomieszczeń siedziby Stowarzyszenia osobom trzecim oraz organizacji szkoleń z zakresu pierwszej pomocy, szkolenia z obsługi dronów oraz radiostacji i radiotelefonów. NIK ustaliła, że członkowie Stowarzyszenia nie posiadali odpowiednich kwalifikacji do prowadzenia szkoleń z użycia dronów i radiostacji, co zostało szerzej opisane w sekcji – „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Podczas przesłuchania w dniu 12 stycznia 2024 r. Przedstawiciel Stowarzyszenia, pan Robert Bąkiewicz poinformował, że zakupione radiotelefony były wykorzystywane podczas zgromadzeń publicznych w dniach 1 sierpnia i 11 listopada 2022 r. oraz 1 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli str. 153-16, 219-230, 505-515)

Stowarzyszenie Straż Narodowa realizowało wynikające z umowy oraz regulaminów obowiązki rozliczeniowe i sprawozdawcze. W obu przypadkach sprawozdania z wykonania zadań zostały złożone w wymaganych terminach 30 dni od daty wskazanych w umowach¹⁹. Zawierały one opisy dotyczące stopnia zrealizowanych zadań, osiągniętych rezultatów oraz wysokość poniesionych wydatków.

Sprawozdania zostały zaakceptowane przez IDMN. W przypadku sprawozdania do umowy nr 50 z 2021 r. Instytut zlecił dokonanie poprawek w sprawozdaniu (m.in. korekty w opisie faktur i dat, wskazanie wkładu własnego). W przypadku umowy nr 47 z 2022 r. na podstawie otrzymanej dokumentacji nie stwierdzono, aby Instytut żądał dokonania korekty w sprawozdaniu.

(akta kontroli str. 153-161, 516-578, 599-659)

W przypadku umowy nr 50 z dnia 6 lipca 2021 r. Stowarzyszenie wykorzystało otrzymane środki w całości. Natomiast w przypadku umowy nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r. niewykorzystane środki wyniosły 1609,59 zł i zostały zwrócone 12 stycznia 2023 r. tj. 33 dni po terminie, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 153-161)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Stowarzyszenie zakupiło radiostacje ICOM IC-7100 (2 szt.) za kwotę 8 tys. zł, jednakże nie posiadało wymaganego pozwolenia na ich używanie. Zgodnie z informacją otrzymaną z Urzędu Komunikacji Elektronicznej w dniu 12 grudnia 2023 r., Stowarzyszenie posiadało dwa pozwolenia radiowe

¹⁹ 30.11.2021 Dla umowy nr 50 Sprawozdanie zostało złożone 30.12.2021 r. ¹⁹ 30.22.2-22 Dla umowy nr 47., Sprawozdanie zostało złożone 15.12.2022 r.

(RRL/A/A/0349/2021, RRL/A/A/0647/2022), które pozwalały na używanie innego typu urządzeń radiowych. Z tego względu wydatek na zakup tych urządzeń, pomimo iż został przewidziany we wniosku, był niezgodny z § 7 ust. 1 lit.b) Regulaminu udzielania dofinansowania przez IDMN, zgodnie z którym wydatki związane z realizacją zadania muszą być racjonalne, celowe i efektywne. W konsekwencji wydatkowanie przez Stowarzyszenie kwoty 8 tys. zł na zakup ww. sprzętu było działaniem niegospodarnym.

Ówczesny przedstawiciel Stowarzyszenia, pan Bartosz Karamuz stwierdził: „Stowarzyszenie planowało wystąpić o stosowne pozwolenie na korzystanie z tego typu urządzeń. (...) Z uwagi na fakt, że nie jestem już ani przedstawicielem Stowarzyszenia, ani jego członkiem, nie posiadam wiedzy czy Stowarzyszenie wystąpiło o stosowne pozwolenie”.

(akta kontroli str. 80-146, 153-161)

2. Stowarzyszenie zakupiło cztery drony wraz z dodatkowym wyposażeniem za łączną kwotę 64,6 tys. zł. Nie posiadało jednak operatorów z wymaganymi świadectwami kwalifikacyjnymi uprawniającymi do ich obsługi. Urząd Lotnictwa Cywilnego pismem z dnia 12 grudnia 2023 r. poinformował, że Stowarzyszenie Straż Narodowa nie było zarejestrowanym operatorem bezzałogowego systemu powietrznego (dronu), a członkowie Stowarzyszenia: pan Robert Bąkiewicz, pan Jurand Szweda, pan Bartosz Karamuz, pan Tomasz Dworzyński oraz pan Janusz Jankowski i pan Paweł Kryszczak nie byli zarejestrowanymi operatorami bezzałogowego systemu powietrznego oraz nie posiadali kompetencji pilota bezzałogowego statku powietrznego. Jedynie pan Przemysław Czyżewski, członek Stowarzyszenia, był zarejestrowanym operatorem bezzałogowych systemów powietrznych oraz posiadał kompetencje do pilotowania bezzałogowych statków powietrznych w kategorii otwartej, co pozwalało jedynie na wykonywanie lotów w zasięgu widoczności wzrokowej pilota w odległości nie większej niż 120 m od najbliższego punktu powierzchni ziemi. Ww. osoby nie posiadały również świadectw kwalifikacji operatora bezzałogowego statku powietrznego, które uprawniałoby do użycia dronów w celach innych niż sportowe lub rekreacyjne. Dodatkowo, żaden z członków stowarzyszenia nie posiadał uprawnień do prowadzenia szkoleń praktycznych dla operatorów systemu bezzałogowych statków powietrznych (dronów). W związku z tym wydatek na zakup dronów wraz z dodatkowym wyposażeniem, mimo iż został przewidziany we wniosku, był niezgodny z § 7 ust. 1. lit. b) Regulaminu udzielania dofinansowania przez IDMN (Edycja 2022), zgodnie z którym wydatki związane z realizacją zadania muszą być racjonalne, celowe i efektywne. W konsekwencji wydatkowanie przez Stowarzyszenie kwoty 64,6 tys. zł na zakup ww. sprzętu było działaniem niegospodarnym.

(akta kontroli str. 65-79, 147-152, 153-161)

3. Stowarzyszenie, z opóźnieniem wynoszącym 33 dni, dokonało zwrotu niewykorzystanego dofinansowania w kwocie 1 609,59 zł, które otrzymało na podstawie umowy nr 47 podpisanej z IDMN w dniu 12 lipca 2022 r.

Zgodnie z § 3 aneksu nr 1 z dnia 9 listopada 2022 r. do ww. umowy zwrot ten powinien być nastąpić do 10 grudnia 2022 r., tymczasem Stowarzyszenie dokonało zwrotu 12 stycznia 2023 r. Stanowiło to naruszenie §14 ust. 1 lit. f Regulaminu Programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Fundusz Patriotyczny – Edycja 2022 Wolność po Polsku oraz § 12 ust. 3 umowy nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r. o dofinansowanie pomiędzy IDMN a Stowarzyszeniem. Pan Robert Bąkiewicz, Przedstawiciel Stowarzyszenia odmówił złożenia zeznań w tej sprawie.

(akta kontroli str. 153-161)

4. Stowarzyszenie ponosząc wydatki na zadanie „wykonanie utwardzenia drogi wewnętrznej wjazdowej” z 36 tys. na 102,5 tys. zł zwiększyło kwoty wydatków przed uzyskaniem zgody Dyrektora IDMN i dokonaniem zmian w preliminarzu wydatków do umowy nr 47 z dnia 12 lipca 2022 r.

W pierwotnym preliminarzu koszt zadania „wykonanie utwardzenia drogi wewnętrznej wjazdowej” wynosił 36 tys. zł. Faktury w kwotach przewyższających zakładany koszt zadania były wystawiane od 29 września do 25 października 2022 r. Pismem z 10 listopada 2022 r. Stowarzyszenie wniosło o dokonanie zmian w preliminarzu. Kolejna płatność dotycząca ww. zadania została dokonana 21 listopada 2022 r.

Pan Robert Bąkiewicz zeznał w tej sprawie, że zwiększenie kwot nastąpiło prawdopodobnie w związku ze wzrostem cen na rynku.

NIK wskazuje, że Stowarzyszenie powinno było najpierw wystąpić o zmianę umowy, a dopiero później – zgodnie z treścią aneksu – dokonać wydatków. Mając to na uwadze, nie można usprawiedliwić dążenia do aneksowania umów w celu dostosowania ich treści do faktycznie realizowanych działań, w tym ich aneksowania pod sam koniec upływu terminu wykonania zadania. Ponoszenie wydatków w pierwszej kolejności, a następnie ich sankcjonowanie było działaniem niezgodnym z umową.

(akta kontroli str. 153-161, 516-659)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi NIK zauważa, że w umowie nr 50 z 6 lipca 2021 r., w wyniku której Stowarzyszenie Straż Narodowa zakupiła nieruchomość w Otwocku nie zawarto zapisu o niezbywaniu środków trwałych przez okres 5 lat od dnia nabycia, na które wskazywał § 13 pkt 2 lit. h) Regulaminu Programu Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego Fundusz Patriotyczny – Edycja 2021 Wolność po Polsku.

Wnioski Uzyskanie przez Stowarzyszenie wymaganych pozwoleń na użytkowanie nabytych ze środków Funduszu Patriotycznego radiostacji oraz dronów i zapewnienie ich obsługi przez osoby posiadające wymagane uprawnienia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 29 lutego 2024 r.

Kontroler
Piotr Rebizant
Główny specjalista k.p.
/za zespół kontrolny/

/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego
Dyrektor
Piotr Prokopczyk

/-/

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Sławomir Żyła, p.o. Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

/-/

.....
podpis